

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE
FSMA erkend opleidingsorganisator

OPLEIDINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2026

FLASH 9 SEPTEMBER 2026

THEMANUMMER

De nieuwe Europese Public Procurement Act

Prof. Rudi CLAEYS

Ed. 09/2026 VEWA Copyright © 2026

1. INLEIDING

De Europese Commissie presenteerde vandaag 9 september 2026 haar officiële voorstel voor een nieuwe Europese Verordening inzake Overheidsopdrachten, ook wel bekend als de Public Procurement Act.

Dit voorstel markeert een historische omslag in het aanbestedingsrecht. De drie huidige Europese richtlijnen uit 2014 (voor klassieke sectoren, nutssectoren en concessies) worden volledig vervangen door **één rechtstreeks toepasselijke Europese verordening**. Omdat het een verordening is, hoeven lidstaten de regels niet meer afzonderlijk in nationale wetten om te zetten; de regels gelden direct en uniform in de hele Europese Unie.

De belangrijkste kernpunten uit de gelekte concepten en het gepresenteerde voorstel zijn:

1. Kwaliteit verplicht boven de laagste prijs

Puur gunnen op de laagste prijs wordt grotendeels aan banden gelegd en mag alleen nog bij hoge uitzondering. In de nieuwe opzet moeten overheden **minimaal 30 procent van de gunningspuntentoekeken** aan kwaliteitscriteria (zoals duurzaamheid en innovatie). Bij arbeidsintensieve opdrachten, zoals in de bouw of de schoonmaaksector, loopt dit minimale aandeel zelfs op naar **50 procent**.

2. 'Made with Europe': Europese voorkeur en economische veiligheid

Met een totale markt van ruim € 2.000 miljard per jaar (circa 15% van het Europese bbp) wil Brussel aanbestedingen strategischer inzetten. Het voorstel introduceert een kader voor **European Preference**. Dit geeft aanbesteders het recht of zelfs de plicht om partijen of producten uit derde landen (zoals China) te weigeren of te beperken in strategische en kritieke sectoren, om zo de Europese strategische autonomie te beschermen.

3. Flexibeler procedures (De 'Open-Negotiated Procedure')

Onderhandelen met inschrijvers is momenteel een zwaar gemotiveerde uitzondering. De nieuwe verordening introduceert de **Open-Negotiated Procedure** als een van de standaardprocedures. Dit geeft publieke inkopers standaard de ruimte om met bedrijven in gesprek te gaan om oplossingen te optimaliseren en risico's beter te verdelen.

4. Digitalisering en centralisatie van uitsluitingsgronden

Er komt een scherpere focus op een gecentraliseerde digitale infrastructuur (**Procurement Data Spaces**). Daarnaast worden uitsluitingsgronden (zoals fraude, corruptie of het niet

voldoen aan cybersecurity-eisen) die voorheen over verschillende wetten verspreid waren, gebundeld in één helder Europees kader.

Het voorstel gaat nu het formele Europese wetgevingstraject in, waarbij het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie over de definitieve tekst gaan onderhandelen. De streeftijd voor de afronding van deze onderhandelingen ligt in het **vierde kwartaal van 2027**. De Europese Commissie wil met deze wijziging een eenvoudiger, toegankelijker en uniform kader uitwerken voor alle overheidsopdrachten binnen Europa, waarbij het onderhandelen centraal zou gesteld worden.

Bij deze plaatsing zullen de beginselen van duurzaamheid en de lokale Europese belangen het uitgangspunt vormen voor een volledig digitale afhandeling binnen het aankoopproces.

2. BASIS CONCEPTEN

- **Weg van de laagste prijs:** Overheden mogen opdrachten straks niet meer alleen gunnen op basis van de goedkoopste inschrijving; kwaliteit en strategische criteria gaan zwaarder wegen.

- **Strategische doelen:** Aanbestedingen worden ingezet om vergroening, innovatie, betere arbeidsvoorwaarden en strategische autonomie (minder afhankelijkheid van bijvoorbeeld China) te stimuleren.

- **Eenvoudiger en flexibeler:** De regels moeten aanzienlijk worden vereenvoudigd ten opzichte van de huidige richtlijnen.

→ **Richtlijn versus Verordening:** Er wordt gekeken of de herziening direct als verordening in alle lidstaten gaat gelden in plaats van als richtlijn, wat zorgt voor meer eenheid

3. UITWERKING VAN DE DOELSTELLINGEN

De Europese Commissie wil met deze wijziging een eenvoudiger, toegankelijker en uniform kader uitwerken voor alle overheidsopdrachten binnen Europa, waarbij het onderhandelen centraal zou gesteld worden.

Bij deze plaatsing zullen de beginselen van duurzaamheid en de lokale Europese belangen het uitgangspunt vormen voor een volledig digitale afhandeling binnen het aankoopproces.

1. Van drie richtlijnen naar één Europees kader onder de vorm van een rechtstreeks uitvoerbare verordening

Vandaag bestaat het Europese kader voor overheidsopdrachten uit drie afzonderlijke richtlijnen voor klassieke overheidsopdrachten, nutssectoren en concessies.

De ontwerptekst zou die samenbrengen in één **rechtstreeks toepasselijke** Europese verordening. Dat is een belangrijke verandering: waar richtlijnen vandaag door de lidstaten worden omgezet in nationale regelgeving, zou een verordening rechtstreeks gelden.

Artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU") bepaalt wat een verordening en een richtlijn inhouden:

"Een verordening heeft een algemene strekking. Zij is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Een richtlijn is verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen."

Het doel? De regels binnen Europa vereenvoudigen en meer uniform maken.

2. Drie procedures als nieuwe basis met onderhandelen als standaard.

Ook het aantal procedures zou sterk worden vereenvoudigd. In de ontwerptekst blijven drie hoofdprocedures over.

In het nieuwe Europees voorstel wordt die openbare aanbestedingsprocedure echter vervangen door procedures die in jargon ‘**open negotiated**’ en ‘**dynamic simplified**’ worden genoemd.

Onderhandelen met inschrijvers is momenteel nog een zwaar gemotiveerde uitzondering. De nieuwe verordening introduceert de **Open-Negotiated Procedure** als een van de **standaardprocedures**. Dit geeft publieke inkopers standaard de ruimte om met bedrijven in gesprek te gaan om oplossingen te optimaliseren en risico's beter te verdelen. De toegevoegde waarde is groot zeker bij complexere aanbestedingen kan een dialoog tussen overheid en marktpartij leiden tot betere uitkomsten. ‘Door te onderhandelen, kan je ervoor zorgen dat aangeboden oplossingen beter aansluiten op wat de aanbesteders vragen.

De open-onderhandelingsprocedure zou de nieuwe standaard worden. Iedere geïnteresseerde onderneming kan daarbij een offerte indienen, waarna de aanbestedende overheid indien gewenst kan onderhandelen.

Daarnaast komt er een vereenvoudigde dynamische procedure voor meer routinematige aankopen van oplossingen die al op de markt bestaan en een innovatieprocedure voor behoeften waarvoor nog geen geschikte oplossing beschikbaar is. Vooral de grotere ruimte om te onderhandelen valt op. Waar onderhandelingen vandaag afhankelijk zijn van de gekozen procedure en voorwaarden, wil Europa ze veel meer onderdeel maken van het reguliere aankoopproces.

3. **Kwaliteit krijgt meer gewicht.**

De beste prijs-kwaliteitverhouding zou het uitgangspunt worden. Kwaliteitscriteria zouden in principe **minstens 30%** van de totale score moeten vertegenwoordigen. Bij arbeidsintensieve opdrachten zou dat oplopen tot **minstens 50%**. Wie uitsluitend op prijs wil gunnen, zou dat moeten motiveren.

De nieuwe verordening legt dus meer de nadruk op kwaliteit. De Europese Commissie lijkt daarmee te willen voorkomen dat louter de laagste prijs doorslaggevend wordt bij de gunning. Kwaliteitscriteria moeten voor minimaal 30 procent meetellen in de weging van aanbestedingen. Bij arbeidsintensieve contracten is dat minimumpercentage zelfs 50 procent. De conceptverordening geeft geen inzicht in wat voor contracten dat zijn, maar te

denken valt waarschijnlijk om schoonmaakdiensten en beveiliging. Voor aanbestedingen in de thuiszorg en de jeugdzorg gelden nog weer andere verplichtingen.

Het betekent dat de aanbesteders beter moeten nadenken over wat voor kwaliteit ze zoeken',

4. Lagere drempels voor kmo's.

Ook selectiecriteria worden strenger begrensd. Zo zou de minimale jaaromzet die van een onderneming wordt gevraagd in principe maximaal 50% van de geraamde opdrachtwaarde mogen bedragen. Eerdere ervaring met overheidsopdrachten zou niet zomaar meer als vereiste mogen worden opgelegd. Daarmee wil Europa de toegang voor kleinere en nieuwe spelers verbeteren.

5. Meer aandacht voor 'Made in Europe'.

Overheidsopdrachten worden nadrukkelijker gekoppeld aan de strategische autonomie van Europa. De ontwerptekst creëert mogelijkheden om bij bepaalde opdrachten rekening te houden met de oorsprong van goederen en diensten en om Europese oplossingen een sterkere positie te geven, rekening houdend met de internationale handelsverplichtingen van de EU. Het voorstel introduceert een kader voor **European Preference**. Dit geeft aanbesteders het recht of zelfs de plicht om partijen of producten uit derde landen (zoals China) te weigeren of te beperken in strategische en kritieke sectoren, om zo de Europese strategische autonomie te beschermen.

6. Duurzaamheid wordt structureler.

Ook groen en circulair aanbesteden krijgt een prominentere plaats. Europa zou verplichte groene criteria kunnen vastleggen voor bepaalde productcategorieën, bijvoorbeeld rond energie-efficiëntie, circulariteit, gerecycleerde materialen en levenscyclusinformatie.

7. Veiligheid wordt een aanbestedingsthema.

Bij gevoelige opdrachten zou meer aandacht kunnen gaan naar economische veiligheid. Aanbesteders zouden bijvoorbeeld de eigendomsstructuur en zeggenschap van ondernemingen kunnen onderzoeken wanneer een opdracht betrekking heeft op kritieke infrastructuur, gevoelige informatie of cybersecurity.

8. Meer plannen én meer data

Een andere opvallende verandering vindt plaats vóór een opdracht op de markt komt. Aanbestedende overheden zouden aan het begin van iedere begrotingsperiode een behoefteplan moeten publiceren met de opdrachten die ze verwachten uit te schrijven. Ondernemingen krijgen daardoor vroeger zicht op toekomstige overheidsopdrachten en aanbesteders worden gestimuleerd om hun aankopen verder vooruit te plannen.

9. Tegelijk wil Europa veel sterker inzetten op **digitalisering en data**.

Nationale e-Procurementsystemen zouden beter met elkaar verbonden moeten worden en gegevens over ondernemingen zouden volgens het once-only-principe hergebruikt moeten kunnen worden: informatie waarover een overheid al beschikt, hoeft een onderneming niet telkens opnieuw aan te leveren.

10. Daar staat wel een **uitgebreidere rapportering** tegenover.

Volgens de ontwerptekst zouden lidstaten aanbestedingsgegevens, waaronder informatie over contracten, betalingen en onderaanneming, veel systematischer moeten verzamelen.

11. Eenvoudiger aanbesteden, maar ook strategischer

Opvallend is de dubbele beweging in het voorstel.

Enerzijds wil Europa het aanbestedingsrecht vereenvoudigen: minder procedures, meer uniforme regels, meer digitalisering en minder administratieve herhaling.

Anderzijds wordt van publieke aankopers verwacht dat ze overheidsopdrachten steeds strategischer inzetten. Niet alleen prijs en juridische conformiteit tellen, maar ook kwaliteit, duurzaamheid, innovatie, economische veiligheid en Europese weerbaarheid. De regels moeten dus eenvoudiger worden, terwijl de keuzes van de publieke aankoper strategischer worden.

Voor aanbestedende overheden kan die evolutie meer flexibiliteit bieden, maar ze vraagt tegelijk voldoende kennis en voorbereiding om die ruimte goed te benutten.

Wat betekent dit voor België?

Voorlopig verandert er niets aan de Belgische aanbestedingspraktijk.

De huidige Belgische en Europese regelgeving blijft gewoon van toepassing. Bovendien bevindt ook België zich midden in een eigen hervorming van de regelgeving rond overheidsopdrachten.

Pas wanneer het Europese voorstel definitief vorm krijgt, zal duidelijk worden hoe beide hervormingen zich tot elkaar verhouden en welke impact ze concreet zullen hebben op Belgische aanbestedende overheden.

Ook de timing vraagt dus enige nuance. Na het officiële voorstel moeten het Europees Parlement en de Raad zich nog over de tekst buigen. Een hervorming van deze omvang zal niet van vandaag op morgen in werking treden.

CONCLUSIE: Nog geen nieuwe regels, wél een duidelijke richting

De ontwerptekst is nog geen geldend recht. Veel bepalingen kunnen tijdens het verdere wetgevingsproces nog wijzigen of zelfs verdwijnen.

Maar de richting is interessant: Europa wil naar een eenvoudiger en uniformer aanbestedingskader, met meer ruimte voor onderhandelingen en kwaliteit en een sterkere focus op duurzaamheid, digitalisering en Europese strategische belangen.

Voor publieke aankopers is dit daarom vooral een ontwikkeling om nu al te volgen – niet om de huidige werkwijze al op aan te passen. (vrij bewerkt naar PIANO Kenniscentrum EuropaDecentraal, en Tender Portal)

4. VOORAFGAAND BELGISCHE INITIATIEF

Deze Europese verordening doorkruist het initiatief van onze Belgische regelgever vastgelegd in het ontwerp dat werd goedgekeurd op de Ministerraad van 30 april 20²⁶ en. Vooradvies werd overgemaakt aan de Raad van State. (Zie CARU OVOP Nieuwsbrief mei 2026 p. 33-34)

We herhalen hier kort de inhoud van het Belgisch aanpassingsontwerp:

Om de plaatsingsregels inzake overheidsopdrachten te vereenvoudigen brengt het voorontwerp volgende wijzigingen aan in de wetgeving:

- *de verhoging van de drempel voor de opdrachten van beperkte waarde van 30.000 euro naar 75.000 euro, met als goed te keuren uitgave 90.000 euro*
- *de mogelijkheid tot rechtstreekse gunning voor opdrachten met een geraamde waarde van 3.000 euro, met als goed te keuren uitgave 3.600 euro*
- *de uitbreiding van de regeling voor gelegenhedaankopen die al voorzien was in de bijzondere sectoren, naar de klassieke sectoren*
- *wijzigingen inzake de elektronische handtekening*
- *de impliciete verklaring op erewoord wordt van toepassing gemaakt wanneer het geraamde bedrag lager is dan de Europese drempels, ongeacht de gebruikte procedure, en wanneer het geraamde bedrag hoger is dan voornoemde drempels in duidelijk omschreven gevallen*
- *er is geen elektronische factuur vereist wanneer de opdrachtnemer niet uit een land van de Europese Economische Ruimte afkomstig is of wanneer het gaat om een gelegenhedaankoop. De uitzondering voor opdrachten geplaatst door autonome overheidsbedrijven wordt opgeheven*
- *aanbesteders in de openbare procedure en in de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking worden toegelaten om offertes te controleren alvorens tot de selectie over te gaan, met inbegrip van de controle van fiscale en sociale schulden*
- *de gunning op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding wordt ingevoerd als standaard wijze van gunning voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk of hoger is dan de Europese drempel*
- *de aanbestedende overheid wordt verplicht om het gebruik van het geïntegreerd UEA mogelijk te maken*
- *de verplichting van de aanbestedende overheid om onmiddellijk na de opening van de offertes aan elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in de rangschikking mee te delen wordt uitgebreid naar alle opdrachten die via een*

openbare of niet-openbare procedure worden gegund en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald
→ *er worden enkele verduidelijkingen aangebracht wat de benadering omtrent levenscycluskosten betreft*

Daarnaast voorziet het voorontwerp ook in de omzetting van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU.

Tot slot voert het voorontwerp een specifieke bepaling in over de korte keten voor overheidsopdrachten voor leveringen of diensten die betrekking hebben op menselijke voeding.

Na het advies van de Raad van State, dat we in dit kwartaal mogen verwachten zal de Belgische regelgeving al zangepast worden op basis van het in de Ministerraad goedgekeurde voorstel.

Na het doorlopen van de Europese regelgevende procedure zal onze regelgeving dan eind 2027 opnieuw moeten in overeenstemming gebracht worden met de nieuwe Verordening althans wat de rechtstreekse uitwerking op de opdrachten boven de Europese drempels betreft.

Het lijkt echter niet meer dan logisch dat ook de regelgeving voor de Belgische opdrachten beneden de Europese dtempel door onze nationale wetgever zullen moeten aangepast worden.

5. IMPLEMENTERING

Na de aanvaarding van het definitieve voorstel van de Europese Commissie moet het voorstel inderdaad nog door de Europese wetgevingsmolen,

Het voorstel gaat nu het formele Europese wetgevingstraject in, waarbij het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie over de definitieve tekst gaan onderhandelen.

Op grond van de gewone wetgevingsprocedure wordt het definitieve voorstel na indiening besproken door het Europees Parlement en de Europese Raad. Dit wordt de eerste lezing genoemd. Tijdens de eerste lezing kunnen het Europees Parlement en de Europese Raad wijzigingen aanbrengen op het definitieve voorstel. Als deze wijzigingen akkoord worden bevonden, wordt het definitieve voorstel gezamenlijk vastgesteld. Voor de eerste lezing geldt geen wettelijke termijn.

Komen het Europees Parlement en de Europese Raad er tijdens de eerste lezing niet uit, dan volgt een tweede lezing. Tijdens de tweede lezing krijgen elk van beide instellingen drie maanden de tijd (verlengbaar met één maand) om wijzigingen voor te stellen. Is er daarna nog steeds geen overeenstemming tussen het Europees Parlement en de Europese Raad, dan heeft een bemiddelingscomité, bestaande uit de leden van de Europese Raad en een gelijk aantal leden van het Europees Parlement, zes weken om tot een compromis te komen (verlengbaar met twee weken) (vrij naar CMS Law)

De streeftijd voor de afronding van deze onderhandelingen ligt in het vierde kwartaal van 2027.

Via onze nieuwsbrieven en binnen onze mzasterclass seminars volgen we dit verder op en informeren bij elke stap naar een nieuwe reglementering

Oostende 9 september 2026

Prof. Rudi CLAEYS

